

نمره:
نمره به حروف:
امضای دبیر:

اداره کل آموزش و پرورش شهرستان های استان تهران
مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهری
دبیرستان دوره دوم دانشجو
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ * امتحانات نوبت دوم (خرداد ۱۴۰۲)

شماره صندلی:

سؤال و پاسخ

نام و نام خانوادگی:

نام دبیر: استاد حسنی

نام کلاسی: دهم انسانی

نام درسی: علوم و فنون ۱

تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۰۸

صفحه: ۲ از ۲

زمان: ۷۵ دقیقه

بخش یکم: مبانی تحلیل متن، تاریخ ادبیات و سبک شناسی (4 نمره)

0/5	<p>1 طبق ابیات زیر، درستی یا نادرستی موارد داده شده را تعیین کنید. « به دل می گفت: با دل نیست بازی کتون باید به کارم حيله سازي بگفت اين و به صد دستان و تزوير بگست از دام، همچون از کمان، تير » (آ) تركيب سازي در واژه « حيله سازي » جزء نکات زباني اين شعر است. (ب) نوع قرار گرفتن قافيه در هر بيت، نشان می دهد که قالب شعر « غزل » است. درست نادرست درست نادرست</p>																				
0/5	<p>2 واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. (آ) زبان پهلوی - زبان پارسی در دوره اشکانیان و در شمال و شمال شرقی ایران رایج بوده است. (ب) می توان آثار ابوالفضل میبدي - خواجه عبدالله انصاری را سرآمد همه نثرهای موزون فارسی شمرد.</p>																				
0/5	<p>3 جاهای خالی را با واژه های مناسب کامل کنید. (آ) در قرن ششم، و هم سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند. (ب) حماسه ملی ایران و شعر حماسی با به اوج رسید.</p>																				
0/75	<p>4 آثار « ردیف یکم » به کدام نویسندگان در « ردیف دوم » تعلق دارد؟ (در ديف دوم، يك مورد اضافي است)</p> <table border="1" data-bbox="363 1144 1214 1406"> <thead> <tr> <th colspan="2">« ردیف دوم »</th> <th colspan="2">« ردیف یکم »</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>کیکاووس</td> <td>آ</td> <td>سفرنامه</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>قاضی حمیدالدین بلخی</td> <td>ب</td> <td>چهار مقاله</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>ناصر خسرو</td> <td>پ</td> <td>قابوسنامه</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>نظامی عروضی</td> <td>ت</td> <td>*****</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	« ردیف دوم »		« ردیف یکم »		کیکاووس	آ	سفرنامه	1	قاضی حمیدالدین بلخی	ب	چهار مقاله	2	ناصر خسرو	پ	قابوسنامه	3	نظامی عروضی	ت	*****	
« ردیف دوم »		« ردیف یکم »																			
کیکاووس	آ	سفرنامه	1																		
قاضی حمیدالدین بلخی	ب	چهار مقاله	2																		
ناصر خسرو	پ	قابوسنامه	3																		
نظامی عروضی	ت	*****																			
0/5	<p>5 در هر پرسش، مناسب ترین گزینه را انتخاب کنید. (آ) همه گزینه های زیر، از نمونه های نثر « دوره غزنوی و سلجوقی » است، به جز: (1) سیاست نامه (2) کیمیای سعادت (3) التفهیم (4) کشف المحجوب (ب) کدام گزینه، جزء ویژگی های « فکری » شعر سبک خراسانی نیست؟ (1) بهره گرفتن از تشبیه حسی در توصیف پدیده ها (2) طبیعی، محسوس و عینی بودن توصیفات (3) سادگی اشعار پندآموز و اندرزگونه (4) حاکمیت روح حماسه بر ادبیات</p>																				
0/5	<p>6 درست یا نادرست بودن عبارات های زیر را مشخص کنید. (آ) شعر تعلیمی در قرن چهارم و نیمه اول پنجم به وجود آمد ولی در دوره غزنویان به پختگی رسید. (ب) سبک هندی در تقسیم بندی محمد تقی بهار، سبکی است که در تمام طول قرن سیزدهم جریان دارد.</p>																				
0/5	<p>7 به پرسش های زیر پاسخ دهید. (آ) به مجموعه ویژگی هایی که شاعر یا نویسنده در نحوه اندیشه به کار می گیرد، چه می گویند؟ (ب) تحول سبک شعر در نیمه دوم قرن ششم و اوایل قرن هفتم، مقدمه ظهور کدام سبک در شعر فارسی شد؟</p>																				

0/25	8	عبارت زیر ، <u>کدام اثر</u> را معرفی می کند؟ « موضوع این کتاب ، تاریخ گذشته ایران است ؛ امروزه فقط چند صفحه ای از مقدمه آن باقی مانده است. »
بخش دوم: <u>موسیقی شعر</u> (6 نمره)		
0/25	9	حسّ و حال حاکم بر فضای کدام یک از دو شعر زیر ، « <u>حزن انگیز و غمناک</u> » است؟ (آ) آن پیکر شریف چو بر روی خاک ماند بر روی او پیاده گذشت و سواره هم زین نظم ، شد گشوده به رویم در آلم بر قلب من نشست ، ز مرهم ، هزار هم (ب) ای مهر تو در دل ها ، وی مهر تو بر لب ها وی شور تو در سرها ، وی سرتو در جان ها تا خار غم عشقت ، آویخته در دامن کوتاه نظری باشد ، رفتن به گلستان ها
0/25	10	تعداد رکن های کدام یک از دو مصراع زیر ، از دیگری <u>بیشتر</u> است؟ (آ) دلی کز تو سوزد چه باشد دوایش (ب) ببستی چشم یعنی وقت خواب است
0/25	11	کدام یک از واژه های زیر ، طبق الگوی هجایی « <u>صامت + مصوّت بلند + صامت + صامت</u> » ساخته شده است؟ (آ) دوست (ب) سیر (پ) سبّز (ت) چوب
0/25	12	چرا هجای واژه های « کیست » (<u>U</u>) و « چه » (<u>U</u>) در مصراع های زیر با هجای واژه « گل » (_) یکسان است؟ (آ) آن که چنان می رود ، ای عجب او جان <u>کیست</u> ؟ (ب) ناگهان پرده برانداخته ای یعنی <u>چه</u> ؟
0/5	13	(آ) شعر زیر در <u>چه قالبی</u> سروده شده است؟ « تو را من چشم در راهم؛ / شاهنگام / که می گیرند در شاخ تلاجن، سایه ها رنگ سیاهی / وزان دل خستگانت راست ، اندوهی فراهم؛ / تو را من چشم در راهم . » (ب) <u>یکی از ویژگی های</u> این نوع شعر را بنویسید.
0/5	14	گزینه مناسب را از <u>داخل کمانک</u> انتخاب کنید. (آ) اگر واژه « جنگ آور » را با حذف همزه بخوانیم ، نشانه های هجایی آن (« <u>U</u> » / « _____ ») است. (ب) واج « ه » در واژه (<u>نگاه</u> / <u>مجموعه</u>) یک « صامت » است.
0/5	15	علامت هجاهای کدام بیت ، چهار بار (<u>U</u>) تکرار شده است؟ (آ) در این باغ از خدا خواهد دگر پیرانه سر حافظ نشیند بر لبِ جویی و سروی در کنار آرد (ب) رفیقان چنان عهد صحبت شکستند که گویی نبوده است خود آشنایی

0/25	<p>کدام <u>آرایه بدیع لفظی</u> ، بر تأثیر آهنگین رباعی زیر افزوده است؟</p> <p>« با من بودی ، مَنّت نمی دانستم تا من بودی ، مَنّت نمی دانستم رفتم چه من از میان تو را دانستم با من بودی ، مَنّت نمی دانستم »</p>	23
0/5	<p>(آ) در عبارت زیر ، <u>سجع</u> را بیابید. « پشت و پناه سپاه من بود ، در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال. »</p> <p>(ب) <u>نوع آن</u> را مشخص کنید.</p>	24
0/25	<p>به دلیل کاربرد واژه های مشخص شده در عبارت زیر ، می توان این عبارت را نامید. « پادشاهی او راست <u>زیبنده</u> ، خدایی او راست <u>در خورنده</u> ، بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس . »</p>	25
0/25	<p>ارزش موسیقایی کاربرد <u>« سجع »</u> در کدام یک از دو عبارت زیر ، بیشتر است؟ (آ) در آیام طفولیت ، متعبّد و شب خیز بودم و مولع زهد و پرهیز . (ب) عابدی در سبیل ، منکر حال درویشان بود و بی خبر از درد ایشان .</p>	26
0/5	<p>(الف) <u>تقابل سجع های متوازن یا متوازی</u> در کدام یک از بیت های زیر ، مشاهده می شود؟ (ب) کاربرد این سجع ها ، سبب پیدایش <u>کدام آرایه بدیع لفظی</u> شده است؟ (آ) تیر بلای او را جز دل هدف نباشد تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد (ب) در بزم ز رخسار دو صد شمع برافروز وز لعل شکربار ، می و نُقل فرو ریز</p>	27
0/5	<p>(الف) در کدام یک از ابیات ، شاعر از آرایه <u>« ترصیع »</u> بهره برده است؟ (ب) <u>دلیل انتخاب خود</u> را بنویسید. (آ) چرا مطرب نمی خواند سرودی؟ چرا ساقی نمی گوید درودی؟ (ب) ما برون را ننگریم و قال را ما درون را بنگریم و حال را</p>	28
0/5	<p>در بیت « هر که گوید کلاغ چون <u>باز</u> است / نشوندش که دیده ها <u>باز</u> است » ، (آ) واژه های مشخص شده ، کدام آرایه بدیع لفظی را پدید آورده است؟ (ب) دلیل خود را بنویسید.</p>	29
0/5	<p>در بیت « وجه خدا اگر ت شودت منظر نظر / زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی » ، (آ) <u>یکسانی واج ها در کدام دو واژه</u> از عوامل غنای موسیقی لفظی شعر شده است؟ (ب) این ویژگی موجب ایجاد چه <u>آرایه ای</u> شده است؟</p>	30

1	<p>31 در هریک از بیت های « <u>ردیف یکم</u> » ، کدام یک از جناس ها در « <u>ردیف دوم</u> » ، به کار رفته است؟</p> <table border="1" data-bbox="119 100 1476 369"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="119 100 438 156">« <u>ردیف دوم</u> »</td> <td colspan="2" data-bbox="438 100 1476 156">« <u>ردیف یکم</u> »</td> </tr> <tr> <td data-bbox="119 156 375 212">ناهمسان اختلافی</td> <td data-bbox="375 156 438 212">آ</td> <td data-bbox="438 156 1396 212">زد به دلم در آتشی ، عشق بتی که نام او / زهره و آفتاب را زهره به آب می کند</td> <td data-bbox="1396 156 1476 212">1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="119 212 375 268">همسان</td> <td data-bbox="375 212 438 268">ب</td> <td data-bbox="438 212 1396 268">غم خویش در زندگی خور که خویش / به مرده نپردازد از حرص خویش</td> <td data-bbox="1396 212 1476 268">2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="119 268 375 324">ناهمسان افزایشی</td> <td data-bbox="375 268 438 324">پ</td> <td data-bbox="438 268 1396 324">وه چه بیگانه گذشتی ، نه کلامی نه سلامی / نه نگاهی به نویدی ، نه امیدی به پیامی</td> <td data-bbox="1396 268 1476 324">3</td> </tr> <tr> <td data-bbox="119 324 375 369">ناهمسان حرکتی</td> <td data-bbox="375 324 438 369">ت</td> <td data-bbox="438 324 1396 369">مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت / که راضی ام به نسیمی کز آن دیار آید</td> <td data-bbox="1396 324 1476 369">4</td> </tr> </table>	« <u>ردیف دوم</u> »		« <u>ردیف یکم</u> »		ناهمسان اختلافی	آ	زد به دلم در آتشی ، عشق بتی که نام او / زهره و آفتاب را زهره به آب می کند	1	همسان	ب	غم خویش در زندگی خور که خویش / به مرده نپردازد از حرص خویش	2	ناهمسان افزایشی	پ	وه چه بیگانه گذشتی ، نه کلامی نه سلامی / نه نگاهی به نویدی ، نه امیدی به پیامی	3	ناهمسان حرکتی	ت	مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت / که راضی ام به نسیمی کز آن دیار آید	4	31
« <u>ردیف دوم</u> »		« <u>ردیف یکم</u> »																				
ناهمسان اختلافی	آ	زد به دلم در آتشی ، عشق بتی که نام او / زهره و آفتاب را زهره به آب می کند	1																			
همسان	ب	غم خویش در زندگی خور که خویش / به مرده نپردازد از حرص خویش	2																			
ناهمسان افزایشی	پ	وه چه بیگانه گذشتی ، نه کلامی نه سلامی / نه نگاهی به نویدی ، نه امیدی به پیامی	3																			
ناهمسان حرکتی	ت	مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت / که راضی ام به نسیمی کز آن دیار آید	4																			
0/5	<p>32 هر یک از بخش های مشخص شده در بیت های زیر ، <u>چه آرایه ای دارد؟</u></p> <p>(آ) <u>خواب نویسن</u> بامداد رحیل باز دارد پیاده را ز سبیل</p> <p>(ب) به مُلکِ جَم ، مشو غره که این پیران رویین تن / به <u>دستان</u> ت به دست آرد اگر خود پور دستانی</p>	32																				
0/5	<p>33 هر یک از توضیحات زیر ، کدام <u>آرایه بدیع لفظی</u> را معرفی می کنند؟</p> <p>(آ) هم ریشه بودن واژه ها در حروف اصلی.</p> <p>(ب) ناهمسانی واژه ها در تعداد واج.</p>	33																				
0/5	<p>34 مناسب ترین گزینه را انتخاب کنید.</p> <p>(آ) کدام یک از آرایه های زیر ، <u>موضوع علم بدیع لفظی</u> می باشد؟</p> <p>(1) متناقض نما (2) تکرار (3) تشبیه (4) مجاز</p> <p>(ب) کدام آرایه در بیت: « پرسیدم از هلال که قَدّت چرا خم است؟ / گفتا خمیدن قدم از بار ماتم است » ، <u>وجود ندارد؟</u></p> <p>(1) تشبیه (2) حسن تعلیل (3) استعاره (4) اسلوب معادله</p>	34																				
بخش چهارم: <u>نقد و تحلیل نظم و نثر</u> (4 نمره)																						
الف) <u>نقد و تحلیل نظم</u> (2 نمره)																						
2	<p>35 سروده زیر ، یکی از اشعار « <u>رودکی</u> » است. با توجه به این سروده به پرسش ها پاسخ دهید.</p> <table border="0" data-bbox="119 1478 1476 1680"> <tr> <td style="width: 50%;">« بوی جوی مولیان آید همی</td> <td style="width: 50%;">یاد یار مهربان آید همی</td> </tr> <tr> <td>ریگ آموی و درستی راه او</td> <td>زیر پایم پرنیان آید همی</td> </tr> <tr> <td>آب جیحون از نشاط روی دوست</td> <td>خنگ ما را تا میان آید همی</td> </tr> <tr> <td>ای بخارا، شاد باش و دیر زی</td> <td>میر، زی تو شادمان آید همی</td> </tr> </table> <p>(آ) دو واژه کهنه و مهجور در شعر بیابید. 0/5</p> <p>(ب) آرایه حسن تعلیل را در بیت سوم توضیح دهید. 0/5</p> <p>(ث) شعر را از نظر ویژگی های فکری بررسی کنید. (دو مورد)</p> <p>(ب) کاربرد « را » در شعر از چه نوعی است؟ 0/25</p> <p>(ت) در کدام بیت ، آرایه « تشبیه » وجود دارد؟ 0/25</p>	« بوی جوی مولیان آید همی	یاد یار مهربان آید همی	ریگ آموی و درستی راه او	زیر پایم پرنیان آید همی	آب جیحون از نشاط روی دوست	خنگ ما را تا میان آید همی	ای بخارا، شاد باش و دیر زی	میر، زی تو شادمان آید همی	35												
« بوی جوی مولیان آید همی	یاد یار مهربان آید همی																					
ریگ آموی و درستی راه او	زیر پایم پرنیان آید همی																					
آب جیحون از نشاط روی دوست	خنگ ما را تا میان آید همی																					
ای بخارا، شاد باش و دیر زی	میر، زی تو شادمان آید همی																					

با توجه به متن زیر از « چهار مقاله » به پرسش‌ها پاسخ دهید.
« بازرگانی بود بسیار مال و او را فرزندان در رسیدند و از کسب و حِرْفَتِ اعراض نمودند و دستِ اسراف به مالِ او دراز کردند. پدر ، موعظت و ملامتِ ایشان واجب دید و در اثنای آن گفت که: ای فرزندان ، اهلِ دنیا ، جویانِ سه رتبت اند و بدان نرسند ، مگر به چهار خصلت ؛ اما آن سه که طالبِ آنند ، فراخی معیشت است و رفعتِ منزلت ، و رسیدن به ثوابِ آخرت ؛ و آن چهار که به وسیلتِ آن بدین اغراض توان رسید ، اَلْفَعْدِنِ مال است از وجهِ پسندیده و ... »

آ) یک نمونه حذف فعل به قرینه لفظی در متن نشان دهید. 0/25

ب) معادل امروزی « در رسیدن » چیست؟ 0/25

پ) نوع نثر نوشته ، « مُرسل » است یا « فنی »؟ 0/25

ت) یک واژه کهن فارسی در سطر پایانی بیابید. 0/25

ث) واژه های « سجع » را در سطر سوم نشان دهید. 0/25

ج) « اعراض کردن » کنایه از چیست؟ 0/25

چ) نویسنده ، چه افکاری را به خواننده منتقل می کند؟ (دو مورد) 0/5

بخش یکم: مبانی تحلیل متن، تاریخ ادبیات و سبک شناسی (4 نمره)

0/5	1	طبق ابیات زیر، درستی یا نادرستی موارد داده شده را تعیین کنید. « به دل می گفت: با دل نیست بازی کنون باید به کارم حيله سازی بگفت این و به صد دستان و تزویر بجست از دام، همچون از کمان، تیر » آ) ترکیب سازی در واژه « حيله سازی » جزء نکات زبانی این شعر است. ب) نوع قرارگرفتن قافیه در هر بیت، نشان می دهد که قالب شعر « غزل » است.	درست نادرست																				
0/5	2	واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. آ) (زبان پهلوی - زبان پارتی) در دوره اشکانیان و در شمال و شمال شرقی ایران رایج بوده است. ب) می توان آثار (ابوالفضل میبیدی - خواجه عبدالله انصاری) را سرآمد همه نثرهای موزون فارسی شمرد.																					
0/5	3	جاهای خالی را با واژه های مناسب کامل کنید. آ) در قرن ششم، و هم سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند. ب) حماسه ملی ایران و شعر حماسی با به اوج رسید.																					
0/75	4	آثار « ردیف یکم » به کدام نویسندگان در « ردیف دوم » تعلق دارد؟ (در دیف دوم، یک مورد اضافی است)	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">« ردیف دوم »</td> <td colspan="2">« ردیف یکم »</td> </tr> <tr> <td>کیکاووس</td> <td>آ</td> <td>سفرنامه</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>قاضی حمیدالدین بلخی</td> <td>ب</td> <td>چهار مقاله</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>ناصرخسرو</td> <td>پ</td> <td>قابوسنامه</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>نظامی عروضی</td> <td>ت</td> <td>*****</td> <td></td> </tr> </table>	« ردیف دوم »		« ردیف یکم »		کیکاووس	آ	سفرنامه	1	قاضی حمیدالدین بلخی	ب	چهار مقاله	2	ناصرخسرو	پ	قابوسنامه	3	نظامی عروضی	ت	*****	
« ردیف دوم »		« ردیف یکم »																					
کیکاووس	آ	سفرنامه	1																				
قاضی حمیدالدین بلخی	ب	چهار مقاله	2																				
ناصرخسرو	پ	قابوسنامه	3																				
نظامی عروضی	ت	*****																					
0/5	5	در هر پرسش، مناسب ترین گزینه را انتخاب کنید. آ) همه گزینه های زیر، از نمونه های نثر « دوره غزنوی و سلجوقی » است، به جز : 1) سیاست نامه 2) کیمیای سعادت 3) التفهیم 4) کشف ب) کدام گزینه، جزء ویژگی های « فکری » شعر سبک خراسانی نیست ؟ 1) بهره گرفتن از تشبیه حسی در توصیف پدیده ها 2) طبیعی، محسوس و عینی بودن توصیفات 3) سادگی اشعار پندآموز و اندرزگونه 4) حاکمیت روح حماسه بر ادبیات																					
0/5	6	درست یا نادرست بودن عبارات های زیر را مشخص کنید. آ) شعر تعلیمی در قرن چهارم و نیمه اول پنجم به وجود آمد ولی در دوره غزنویان به پختگی رسید. ب) سبک هندی در تقسیم بندی محمد تقی بهار، سبکی است که در تمام طول قرن سیزدهم جریان دارد.																					
0/5	7	به پرسش های زیر پاسخ دهید . آ) به مجموعه ویژگی هایی که شاعر یا نویسنده در نحوه اندیشه به کار می گیرد، چه می گویند؟ ب) تحول سبک شعر در نیمه دوم قرن ششم و اوایل قرن هفتم، مقدمه ظهور کدام سبک در شعر فارسی شد؟																					
0/25	8	عبارت زیر، کدام اثر را معرفی می کند؟ « موضوع این کتاب، تاریخ گذشته ایران است؛ امروزه فقط چند صفحه ای از مقدمه آن باقی مانده است. »																					

« صفحه یکم »

بخش دوم: موسیقی شعر (6 نمره)

0/25	9	حسّ و حال حاکم بر فضای کدام یک از دو شعر زیر، « حزن انگیز و غمناک » است؟ آ) آن پیکر شریف چو بر روی خاک ماند زین نظم، شد گشوده به رویم در آلم ب) ای مهر تو در دل ها، وی مهر تو بر لب ها تا خار غم عشقت، آویخته در دامن بر روی او پیاده گذشت و سواره هم بر قلب من نشست، ز مرهم، هزار هم وی شور تو در سرها، وی سر تو در جان ها کوتاه نظری باشد، رفتن به گلستان ها	
------	---	---	--

تاریخ امتحان: 1401 / /		مدت امتحان: دقیقه	شماره صفحه
ساعت شروع:		تعداد صفحه	شماره صفحه
نام مصحح:		نام مصحح:	
نمره با عدد:		نمره تجدیدنظر با عدد:	
تاریخ و امضاء:		تاریخ و امضاء:	
نمره با حروف:		نمره تجدید نظر با حروف:	
0/25	19	در کدام بیت ، « ردیف » وجود ندارد؟ (آ) گلاب است گویی به جویش روان (ب) روز وصل دوستداران یاد باد	همی شاد گردد ز بویش روان یاد باد آن روزگاران یاد باد
0/25	20	قافیه در کدام بیت ، <u>فادرست</u> است؟ (1) من کی ام آن را که شرح آن دهم (2) چون بدیدش یاد آورد آن خویش (3) چه گفت آن خداوند تنزیل و وحی (4) می نماید مار ، اندر چشم ، مال	ور دهم آن شرح ، خط بر جان نهم بی طمع شد ز آستر آن یار و خویش خداوند امر و خداوند نهی هر دو چشم خویش را نیکو بمال
1	21	در بیت زیر ، موارد خواسته شده را تعیین کنید. « چندان که گفتم غم با طیبیان آ) واژه های قافیه پ) حروف اصلی قافیه	درمان نکردند مسکین غریبان « ب) حروف الحاقی ت) قاعده قافیه
بخش سوم: زیباشناسی (6 نمره)			
0/25	22	آرایه « واج آرایه » در کدام یک از ابیات زیر ، مشهودتر است؟ (آ) ما را سری است با تو ، که گر خلق روزگار (ب) خیزید و خز آرید که هنگام خزان است	دشمن شوند و سر برود ، هم بر آن سریم باد خنک از جانب خوارزم وزان است
0/25	23	کدام آرایه بدیع لفظی ، بر تأثیر آهنگین رباعی زیر افزوده است؟ « با من بودی ، منت نمی دانستم رفتم چه من از میان تو را دانستم	تا من بودی ، منت نمی دانستم با من بودی ، منت نمی دانستم
0/5	24	آ) در عبارت زیر ، سجع را بیابید. « پشت و پناه سپاه من بود ، در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال. »	ب) نوع آن را مشخص کنید.
0/25	25	به دلیل کاربرد واژه های مشخص شده در عبارت زیر ، می توان این عبارت را نامید. « پادشاهی او راست <u>زیبنده</u> ، خدایی او راست <u>در خورنده</u> ، بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس . »	
0/25	26	ارزش موسیقایی کاربرد « سجع » در کدام یک از دو عبارت زیر ، بیشتر است؟ (آ) در آیام طفولیت ، متعبد و شب خیز بودم و مولع زهد و پرهیز . (ب) عابدی در سبیل ، منکر حال درویشان بود و بی خبر از درد ایشان .	
0/5	27	الف) تقابل سجع های متوازن یا متوازی در کدام یک از بیت های زیر ، مشاهده می شود؟ ب) کاربرد این سجع ها ، سبب پیدایش کدام آرایه بدیع لفظی شده است؟ (آ) تیر بلای او را جز دل هدف نباشد (ب) در بزم ز رخسار دو صد شمع برافروز	تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد وز لعل شکر بار ، می و نقل فروریز
0/5	28	الف) در کدام یک از ابیات ، شاعر از آرایه « <u>ترصیع</u> » بهره برده است؟ ب) دلیل انتخاب خود را بنویسید. (آ) چرا مطرب نمی خواند سرودی؟ (ب) ما برون را ننگریم و قال را	چرا ساقی نمی گوید درودی؟ ما درون را بنگریم و حال را
0/5	29	در بیت « هر که گوید کلاغ چون <u>باز</u> است / نشوندش که دیده ها <u>باز</u> است » ، آ) واژه های مشخص شده ، کدام آرایه بدیع لفظی را پدید آورده است؟ ب) دلیل خود را بنویسید.	

0/5	30	در بیت « وجه خدا اگر ت شودت منظر نظر / زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی » ، (آ) یکسانی واج ها در کدام دو واژه از عوامل غنای موسیقی لفظی شعر شده است؟ (ب) این ویژگی موجب ایجاد چه آرایه ای شده است؟																				
1	31	در هریک از بیت های « ردیف یکم » ، کدام یک از جناس ها در « ردیف دوم » ، به کار رفته است؟																				
		<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">« ردیف دوم »</th> <th colspan="2">« ردیف یکم »</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>آ</td> <td>زده به دلم در آتشی ، عشق بتی که نام او / زهره و آفتاب را زهره به آب می کند</td> <td>ناهمسان اختلافی</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>ب</td> <td>غم خویش در زندگی خور که خویش / به مرده نپردازد از حرص خویش</td> <td>همسان</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>پ</td> <td>وه چه بیگانه گذشتی ، نه کلامی نه سلامی / نه نگاهی به نویدی ، نه امیدی به پیامی</td> <td>ناهمسان افزایشی</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>ت</td> <td>مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت / که راضی ام به نسیمی کز آن دیار آید</td> <td>ناهمسان حرکتی</td> </tr> </tbody> </table>	« ردیف دوم »		« ردیف یکم »		1	آ	زده به دلم در آتشی ، عشق بتی که نام او / زهره و آفتاب را زهره به آب می کند	ناهمسان اختلافی	2	ب	غم خویش در زندگی خور که خویش / به مرده نپردازد از حرص خویش	همسان	3	پ	وه چه بیگانه گذشتی ، نه کلامی نه سلامی / نه نگاهی به نویدی ، نه امیدی به پیامی	ناهمسان افزایشی	4	ت	مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت / که راضی ام به نسیمی کز آن دیار آید	ناهمسان حرکتی
« ردیف دوم »		« ردیف یکم »																				
1	آ	زده به دلم در آتشی ، عشق بتی که نام او / زهره و آفتاب را زهره به آب می کند	ناهمسان اختلافی																			
2	ب	غم خویش در زندگی خور که خویش / به مرده نپردازد از حرص خویش	همسان																			
3	پ	وه چه بیگانه گذشتی ، نه کلامی نه سلامی / نه نگاهی به نویدی ، نه امیدی به پیامی	ناهمسان افزایشی																			
4	ت	مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت / که راضی ام به نسیمی کز آن دیار آید	ناهمسان حرکتی																			
0/5	32	هر یک از بخش های مشخص شده در بیت های زیر ، چه آرایه ای دارد؟ (آ) خواب نوشین بامداد رحیل باز دارد پیاده را ز سبیل (ب) به مُلکِ جَم ، مشو غره که این پیران رویین تن / به <u>دستان</u> ت به دست آرد اگر خود پور دستانی																				
0/5	33	هریک از توضیحات زیر ، کدام آرایه بدیع لفظی را معرفی می کنند؟ (آ) هم ریشه بودن واژه ها در حروف اصلی. (ب) ناهمسانی واژه ها در تعداد واج.																				
0/5	34	مناسب ترین گزینه را انتخاب کنید. (آ) کدام یک از آرایه های زیر ، موضوع علم بدیع لفظی می باشد؟ (1) متناقض نما (2) تکرار (3) تشبیه (4) مجاز (ب) کدام آرایه در بیت: « پرسیدم از هلال که قَدّت چرا خم است؟ / گفتا خمیدن قدم از بار ماتم است » ، وجود ندارد؟ (1) تشبیه (2) حسن تعلیل (3) استعاره (4) اسلوب معادله																				
بخش چهارم: نقد و تحلیل نظم و نثر (4 نمره)																						
الف) نقد و تحلیل نظم (2 نمره)																						
2	35	سروده زیر ، یکی از اشعار « رودکی » است. با توجه به این سروده به پرسش ها پاسخ دهید. « بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی ریگ آموی و درستی راه او / زیر پایم پرنیان آید همی آب جیحون از نشاط روی دوست / خنگ ما را تا میان آید همی ای بخارا ، شاد باش و دیر زی / میر ، زی تو شادمان آید همی » (آ) دو واژه کهنه و مهجور در شعر بیابید. 0/5 (ب) آرایه حسن تعلیل را در بیت سوم توضیح دهید. 0/5 (ت) در کدام بیت ، آرایه « تشبیه » وجود دارد؟ 0/25 (ث) شعر را از نظر ویژگی های فکری بررسی کنید. (دو مورد)																				
ب) نقد و تحلیل نثر (2 نمره)																						
2		با توجه به متن زیر از « چهار مقاله » به پرسش ها پاسخ دهید. « بازگانی بود بسیار مال و او را فرزندان در رسیدند و از کسب و حرقتِ اعراض نمودند و دستِ اسراف به مال او دراز کردند. پدر ، موعظت و ملامتِ ایشان واجب دید و در اثنای آن گفت که: ای فرزندان ، اهل دنیا ، جویان سه رتبت اند و بدان نرسند ، مگر به چهار خصلت ؛ اما آن سه که طالب آند ، فراخی معیشت است و رفعتِ منزلت ، و رسیدن به ثوابِ آخرت ؛ و آن چهار که به وسیلت آن بدین اغراض توان رسید ، آلفندن مال است از وجهِ پسندیده و ... » (آ) یک نمونه حذف فعل به قرینه لفظی در متن نشان دهید. 0/25 (ب) معادل امروزی « در رسیدن » چیست؟ 0/25 (پ) نوع نثر نوشته ، « مُرسل » است یا « فنی »؟ 0/25 (ت) یک واژه کهن فارسی در سطر پایانی بیابید. 0/25 (ث) واژه های « سجع » را در سطر سوم نشان دهید. 0/25 (ج) « اعراض کردن » کنایه از چیست؟ 0/25 (چ) نویسنده ، چه افکاری را به خواننده منتقل می کند؟ (دو مورد) 0/5																				
« پاسخنامه علوم و فنون ادبی (1) نوبت دوم ، سال 1401 »																						
بخش یکم: مبانی تحلیل متن ، تاریخ ادبیات و سبک شناسی (4 نمره)																						

0/5	1	آ درست قالب شعر ، « مثنوی » است.	ب) نادرست																																
0/5	2	آ زبان پارسی	ب) خواجه عبدالله انصاری																																
0/5	3	آ آنوری	ب) فردوسی																																
0/75	4	« 1 پ (سفرنامه = ناصر خسرو) « 3 آ (قابوسنامه = کیکاووس) »	« 2 ت (چهارمقاله = نظامی عروضی) »																																
0/5	5	آ گزینه « 3 » (التّفهیم) از نمونه های نثر دوره سامانی است. ب) گزینه « 1 » (این گزینه از ویژگی های « ادبی » سبک خراسانی است.)																																	
0/5	6	آ نادرست شعر تعلیمی در قرن چهارم و نیمه اول پنجم به وجود آمد ولی در دوره سلجوقیان به پختگی رسید. ب) سبک هندی در تقسیم بندی محمد تقی بهار ، سبکی است که از قرن دهم تا سیزدهم جریان دارد.	2 نادرست																																
0/5	7	آ سبک شعر ب) سبک عراقی																																	
0/25	8	« شاهنامه ابومنصوری »																																	
بخش دوم: موسیقی شعر (6 نمره)																																			
0/25	9	گزینه « آ » حس و حال حاکم بر فضای ابیات گزینه « ب » ، شاد و طرب انگیز است.																																	
0/25	10	گزینه « آ » (چهار رکن « پاره » دارد) <table border="1" style="margin: 10px auto; text-align: center;"> <tr> <td>د</td><td>لی</td><td>کز</td><td>ت</td><td>سو</td><td>زد</td><td>چ</td><td>با</td><td>شد</td><td>د</td><td>وا</td><td>یش</td> </tr> </table> گزینه « ب » سه رکن « پاره » دارد. <table border="1" style="margin: 10px auto; text-align: center;"> <tr> <td>ب</td><td>بس</td><td>تی</td><td>چش</td><td>م</td><td>یع</td><td>نی</td><td>وق</td><td>ت</td><td>خا</td><td>بست</td> </tr> </table>	د	لی	کز	ت	سو	زد	چ	با	شد	د	وا	یش	ب	بس	تی	چش	م	یع	نی	وق	ت	خا	بست										
د	لی	کز	ت	سو	زد	چ	با	شد	د	وا	یش																								
ب	بس	تی	چش	م	یع	نی	وق	ت	خا	بست																									
0/25	11	گزینه « آ » « د (ص) + و (م) + س (ص) + ت (ص) »																																	
0/25	12	« چون هجای پایان مصراع همیشه بلند به حساب می آید. »																																	
0/5	13	آ شعر نو (نیمایی) ب) طول مصراع ها یکسان نیست.																																	
0/5	14	آ « ___ » ب) « نگاه »																																	
0/5	15	گزینه « آ » <table border="1" style="margin: 10px auto; text-align: center;"> <tr> <td>د</td><td>رین</td><td>با</td><td>غز</td><td>خ</td><td>دا</td><td>خا</td><td>هد</td><td>د</td><td>گر</td><td>پی</td><td>را</td><td>ن</td><td>سر</td><td>حا</td><td>فظ</td> </tr> <tr> <td>U</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td> </tr> </table>	د	رین	با	غز	خ	دا	خا	هد	د	گر	پی	را	ن	سر	حا	فظ	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	
د	رین	با	غز	خ	دا	خا	هد	د	گر	پی	را	ن	سر	حا	فظ																				
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-																				
« صفحه یکم »																																			
1	16	<table border="1" style="margin: 10px auto; text-align: center;"> <tr> <td>آ</td><td>ی</td><td>ن</td><td>آر</td><td>نق</td><td>ش</td><td>ت</td><td>پن</td><td>مو</td><td>د</td><td>راست</td> </tr> <tr> <td>-</td><td>U</td><td>U</td><td>-</td><td>-</td><td>U</td><td>U</td><td>-</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td> </tr> </table>	آ	ی	ن	آر	نق	ش	ت	پن	مو	د	راست	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-											
آ	ی	ن	آر	نق	ش	ت	پن	مو	د	راست																									
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-																									

	طاست	خ	تن	کس	ش	ن	بی	نا	ک	ش	خُد
	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
0/5	17 (آ) مصراع (ب) رَوَى										
0/5	18 « 2 آ » قافیه درونی (گلزار و باغ عالمی ، چشم و چراغ عالمی هم درد و داغ عالمی ، چون پا نهی اندر جفا) (1 پ » ذوقافیتین (گزید از غنیمت ظرایف بسی کز آن سان نبیند طرایف کسی)										
0/25	19 گزینه « آ » واژه « روان » دو معنی متفاوت دارد ؛ بنابراین قافیه است نه ردیف (1- جاری 2- روح و جان)										
0/25	20 گزینه « 3 » چون در واژه های قافیه ، صامت ها از نظ املائی متفاوتند. (-ح ی / -ه ی)										
1	21 (آ) واژه های قافیه: « طبیبان / غریبان » (ب) حروف الحاقی: « ان » (پ) حروف اصلی: « یب » (ت) قاعده قافیه: « قاعده 2 »										
بخش سوم: زیباشناسی (6 نمره)											
0/25	22 گزینه « ب » تکرار صامت « خ / خ »										
0/25	23 « واژه آرایبی »										
0/5	24 (آ) « خال / خار » (ب) سجع متوازن										
0/25	25 « مسجع »										
0/25	26 گزینه « آ » (چون سجع های آن ، متوازی است)										
0/5	27 (آ) گزینه « آ » (ب) موازنه										
0/5	28 (آ) گزینه « ب » (ب) چون همه سجع های روبه روی هم ، متوازی هستند.										
0/5	29 (آ) جناس تام (همسان) (ب) دو واژه در تلفظ یکسان و در معنی متفاوتند. (1- پرنده شکاری 2- گشوده)										
0/5	30 (آ) « منظر و نظر » (ب) اشتقاق										
1	31 « 1 ت » (ناهمسان حرکتی: « زهره و زهره ») « 2 ب » (همسان: « خویش = خود / خویش = خویشاوند و فامیل ») « 3 آ » (ناهمسان اختلافی: « کلامی و سلامی ») « 4 پ » (ناهمسان افزایشی: « دیار و یار »)										
0/5	32 (آ) خواب نوشین (حس آمیزی) (ب) داستان (ایهام: 1- حيله و نیرنگ 2- دست ها)										
0/5	33 (آ) اشتقاق (ب) جناس ناهمسان افزایشی										
0/5	34 (آ) گزینه « 2 » (تکرار = واژه آرایبی) (ب) گزینه « 4 » (اسلوب معادله) ب: (تشبیه = بارِ ماتم) / (حسن تعلیل = آوردن علت ادبی برای خمیدگی هلال ماه) / (استعاره = پرسش از هلال)										
« صفحه دوم »											
بخش چهارم: نقد و تحلیل نظم و نثر (4 نمره)											
الف) نقد و تحلیل نظم (2 نمره)											
2	35 (آ) « پرنیان = پارچه ابریشمی / خنگ = اسب / زی = سوی و طرف / درشتی = سختی و ... » (ب) « را » ی فک اضافه (خنگ ما را تا میان = تا میان خنگ ما) (پ) « برای بالا آمدن آب رودخانه جیحون ، علت ادبی ذکر کرده است = از نشاط دیدن روی دوست بالا آمده است. » (ت) « بیت دوم » (ریگ های دشت آموی ، زیر پایم مانند پارچه ابریشمی شده است)										

- ث) 1- روح شادی و نشاط و خوش باشی در شعر غلبه دارد.
 2- شعر واقع گراست و توصیفات عمدتاً طبیعی ، ساده ، محسوس و عینی است.
 3- فکر و کلام در شعر ساده است.

(ب) نقد و تحلیل نثر (2 نمره)

- 2 « آ » فراخی معیشت است و رفعتِ منزلت [است] ، و رسیدن به ثوابِ آخرت [است] «
 ب) « رشد کردن ، به بلوغ رسیدن »
 پ) « فتنی » (مُرسل (ساده) نیست ، چون واژه های عربی ، نمونه های سجع و ... در آن یافت می شود.)
 ت) « الفغدن » (ذخیره کردن ، پس انداز کردن)
 ث) « اما آن سه که طالب آنند ، فراخی معیشت است و رفعتِ منزلت ... »
 ج) « بی توجهی و بی اعتنائی »
 چ) 1- اسراف و زیاده روی موجب نابودی زندگی می شود ؛ پس باید از آن پرهیز کرد.
 2- هر کس در دنیا ، در پی « آسایش ، مقام بلند و ثوابِ آخرت » است ، باید از راه درست ، ثروت جمع کند.

« صفحه سوم »

شاد باشید.